

greppa näringen

Medlemsbrev

Foto: Magnus Karlsson

Ny rapport

Ökad bördighet ger ökad lönsamhet

Greppa Näringen har utvecklats till en omfattande kunskapsbank om svenskt lantbruks miljöarbete. Nu kommer en rad uppdaterade rapporter som visar vad alla lantbrukare som deltagit i Greppa Näringen har åstadkommit och vilka möjligheter som finns med ett mer resurseffektivt lantbruk.

Den första rapporten handlar om Greppa Näringens rådgivning Mullhalt och bördighet (12B). I analysen av tio års rådgivningar ser vi att åtgärder som ger en ökande mullhalt, alltså ökad kolinlagring, också ger ekonomiska fördelar. Hos hälften av de nästan 500 studerade gårdarna med högst kolinlagring var tillskottet i genomsnitt nästan 400 kg kol per hektar och år. På många gårdar – de med mullhalter under 3,4 procent – innebär det runt 5 procent skördeökning i växtföljden på tio års sikt.

Rådgivningen Mullhalt och bördighet omfattar främst konventionella växtodlingsgårdar. Målet är ökad bördighet och ökad avkastning genom växtföljds- och bruksningsåtgärder som bibehåller eller ökar mullhalten.

– Vår analys bygger på de uppgifter som rapporterats in efter rådgivningen. Grödval, fånggröda, stallgödselanvändning och andel halm som lämnas kvar på fältet är exempel på åtgärder som påverkar både kolinlagringen och i sin tur gårdens ekonomiska netto, säger Emma Hjelm, expert på rådgivningen om bördighet inom Greppa Näringen, som tillsammans med Hans Nilsson tagit fram rapporten.

Rapporten går att läsa på Greppa Näringens hemsida. Vill du veta mer om Greppa Näringens resultatarbete, hör av dig till emma.hjelm@jordbruksverket.se

Läs mer om Greppa Näringens rådgivning på greppa.nu/radgivningar

Jag vill ha tusen fler möten på gårdarna

Vi har i år haft den värsta torkan och värmeböljan på mycket länge, inte minst i nordvästra Skåne där jag bor. Lantbruket kommer att få leva med konsekvenserna av torkan under lång tid.

Torkan påverkade också Greppa Näringen. En åtgärd som vi gjorde till följd av torkan, var att under sommaren ta markprover och redovisa i vår nyhetstjänst Säsongsnytt. Kvävehalterna i marken var höga efter grödor som gödslats för normalskörd, men som gav betydligt mindre. Vi insåg hur viktig vår rådgivning är om markens struktur, mullhalt och bördighet för att grödorna ska få välutvecklade rötter som kan stå emot torrperioder. Det var många i foderbristens spår som följde vårt råd om att ta del av rådgivningen om utfodring av köttdjur och ungnöt.

Mer pengar, fler rådgivningar och ökat lantbrukarengagemang

En positiv nyhet är att Greppa Näringens budget har förstärkts så att vi nu kan göra 1000 fler rådgivningar per år framåt, särskilt om klimat- och vattenfrågan. LRF ökar sitt engagemang och ser Greppa Näringen som en viktig del i kampanjen "Tänk om". Vi inleder samarbete med ett nystartat projekt med samordnare för vatten- och fosforåtgärder, ett arbete som leds av Havs- och vattenmyndigheten och som även LRF är starkt engagerat i.

Jag ser fram mot ännu ett spännande verksamhetsår!

Stina Olofsson
Projektledare
Greppa Näringen

Gudrun Edh länsstyrelsen i Halland, Anders Richardsson regionordförande i LRF Halland, utredningssekreterare Therese Hansson, Markus Hoffman vattenexpert på LRF, Sofie Hellsten IVL Göteborg, utredare Håkan Wåhlstedt, Stina-Olofsson projektledare Greppa Näringen och Tove Mellgren kommunikationsansvarig Greppa Näringen poserar framför Törlan Lantbruk i Tvååker, Halland.

Utredningsbesök i Halland

”Åk till Törlan Lantbruk. De gör allting rätt.” Orden kom från en rådgivare verksam i Halland och det var svaret vi fick när vi inom Greppa Näringen frågade ett antal aktörer vilken gård vi skulle besöka för att visa upp lantbrukets arbete mot övergödning. Bengt Svensson, en av två delägare på Törlan Lantbruk tycker dock att det låter lite väl kaxigt att säga ”att vi gör allting rätt”. ”Smickrande, men jag vet inte om vi är så mycket bättre än andra bönder. Miljömedvetandet är stort hos de allra flesta av Sveriges lantbrukare.”

Utredning mot övergödning

Sedan en tid tillbaka pågår en statlig utredning som ska titta på det lokala åtgärdsarbetet mot övergödning. Ett område som berörs av utredningen är lantbruket. Utredaren ska fram till februari år 2020 undersöka drivkrafter bland olika aktörer och eventuellt föreslå nya eller förstärkta styrmedel för åtgärder mot övergödning i sjöar, hav och vattendrag.

Lantbrukets villkor

För att informera och skapa förståelse för lantbrukets villkor bjöd Greppa Näringens medarbetare in utredaren Håkan Wåhlstedt och utredningssekreterare Therese Hansson till en dag i Halland. Representanter från Jordbruksverket, LRF, Länsstyrelsen i Halland och Hushållningssällskapet samlades på Lilla Böslid strax söder om Halmstad för att informera om Greppa Näringens arbete och resultat och om den verksamhet som bedrivs sedan många år för att mäta jordbrukets miljöpåverkan. För att även delge praktiska erfarenheter från övergödningsarbetet ingick även ett gårdsbesök.

– Sådana här träffar handlar mycket om att bygga nätverk, och hjälpa utredningen

att förstå var det finns kompetens som de skulle ha nytta av i sitt arbete, sade Markus Hoffman, vattenexpert på LRF och medlem i styrgruppen för Greppa Näringen. Efter en kunskapsintensiv förmiddag på Lilla Böslid följdes ett besök på tidigare nämnda Törlan Lantbruk. I närmare 20 år har grannarna Ulf Persson och Bengt Svensson bedrivit jordbruk invid E20 i Tvååker. Verksamheten har varierat och utvecklats. Just nu bedrivs mjölkproduktion och lammuppfödning. Gården ställde om till ekologisk år 2017 och består av mycket naturbetesmarker och de sköter, med hjälp av djuren, ett antal naturreservat och fyra öar. Precis som många lantbrukare finns ett stort miljöintresse och ett särskilt intresse för djurhälsövård.

– Vårt miljöarbete och produktion går hand i hand. Vi tjänar mer pengar på ekosystemtjänster när fåren betar i naturreservat än på fårproduktionen, sade Bengt Svensson.

Greppa Näringen – ett styrmedel

Halland har en särskild historia med övergödning. På 1980-talet kom larm om dålig vattenkvalitet i Laholmsbukten. Det

fanns vid den tiden en okunskap om att näringsämnen från reningsverk och andra utsläppare spreds rakt ut i vattendragen, och en bristande kunskap om jordbrukets betydelse för övergödningen.

Utredarna informerades om att problemen i Laholmsbukten var en bidragande orsak till att Greppa Näringen senare startades för att minska läckaget av fosfor och kväve från lantbruket. De fick veta att Greppa Näringen varit verksamt i snart 20 år, och nu finns i hela Sverige. Det är det största lantbruksprojektet som arbetar mot övergödning och är därmed ett viktigt styrmedel i miljöarbetet. Genom ny kunskap och frivillighet kan lantbrukare ta del av rådgivning som finansieras via Landsbygdsprogrammet för att göra åtgärder. Sedan starten har Greppa Näringen även tagit fram rådgivning om växtskydd, klimat, energi och andra viktiga miljöområden.

– Grunden i Greppa Näringen är lönsamma åtgärder som lantbrukaren kan göra för att minska övergödningen, men många miljöfrågor hänger ju ihop och därför arbetar vi med omkring 30 olika rådgivningsbesök som syftar till att skapa ett resurseffektivt och miljösmart jordbruk, sade Stina

"Vårt miljöarbete och produktion går hand i hand. Vi tjänar mer pengar på ekosystemtjänster när fåren betar i naturreservat än på fårproduktionen"

Bengt Svensson,
en av ägarna till Törnan Lantbruk.

Olofsson, projektledare för Greppa Näringen.

– Vi har kunnat visa att en effektiv produktion minskar överskotten av näringsämnen som riskerar att förloras till den omgivande miljön. Vi har statistiskt säkert sett att överskotten minskat på alla typer av gårdar, både när det gäller kväve och fosfor.

Många stöd att söka för åtgärder

Utöver rådgivning inom Greppa Näringen finns omkring sju olika miljöersättningar som lantbrukare kan söka; skyddszoner, anpassade skyddszoner, våtmarker, fosfordammar, kalkfilterdike, strukturralkning och tvästegsdiken. Kontakta din länsstyrelse för att få mer information.

Nya studiecirklar om vatten

Efter årsskiftet lanserar Jordbruksverket, LRF och Studieförbundet Vuxenskolan studiecirklar om vattenhushållning. Exempelvis kan man lära sig hur man anlägger en våtmark för att fånga upp fosfor innan det når andra vattendrag. Vill du veta mer om studiecirkelarna, läs mer på greppa.nu/studiecirkelaromdiken

Hallå där, Jon!

JON WESSLING

Jag pluggade till: Agronom, inriktning mot mark och växt.

Jag jobbar som: Regionansvarig för vatten och miljöfrågor på LRF Mälardalen.

Jag kommer från: Jag är uppvuxen på en skogsgård i norra Ångermanland.

Jag tycker det roligaste i mitt

arbete är: Engagemanget för många olika frågor hos landsbygdsboende och företagare.

Till jul gillar jag att: Umgås med familjen, gärna norrut.

Hur länge har du arbetat med Greppa

Näringen? Jag började arbeta med Greppa Näringen år 2010 i Södermanland som projektledare på Länsstyrelsen där och har sedan dess varit involverad i projektet på olika sätt.

Snart drar Jordbruksverket, LRF och Studieförbundet Vuxenskolan igång med studiecirklar om markavvattning?

Vad innebär det? Vi kommer att utbilda studiecirkelledare över hela landet som i sin tur kommer att anordna träffar för markägare, lantbrukare och andra som är intresserade av frågor kring diken och markavvattning. Målet är att höja kunskapen och att få igång mer praktiskt arbete med förvaltning av markavvattningsföretag och underhåll av diken.

Vad innebär ditt arbete? Inom detta projekt arbetar jag som sakkunnig och stöttar cirkelledare och andra som har frågor kring markavvattning. Jag hoppas kunna svara på många frågor så tydligt det är möjligt.

Vad är största utmaningen? En stor utmaning är att markavvattning kräver

långsiktiga planer och investeringar, men sällan är det viktigaste just nu. Samtidigt kan lagstiftning kring vatten upplevas som svår och komplex och det finns ofta konflikter. Därför är det lätt att skjuta på tills det är för sent och då kan det behövas väldigt omfattande underhållsåtgärder. Ju förr vi tar tag i detta, desto bättre rustade är vi för framtiden med förändrat klimat och ökade behov av livsmedelsförsörjning.

Vilka tips till lantbrukare har du kring vattenhushållning? Fungerande dränering och vattenhushållning är grunden i odlingen. Dräneringen gör nytta både blöta år och torra år, eftersom jordens vattenhållande förmåga förbättras och rötterna får bättre möjlighet att ta upp både näring och vatten. Om du upplever problem med vatten på dina åkrar, se över huvudavvattningen, som diken och gravar, innan du börjar göra åtgärder på fältet.

Vad är du stolt över i ditt arbete? Att få vara en del i arbetet att stärka vår livsmedelsproduktion för framtidens utmaningar.

I torkans fotspår på Elmia

I oktober var Greppa Näringen med på Elmia Lantbruk där vi pratade om vallväxter som tål torka, bevattning och dränering. Det var en lyckad mässa med nästan 20 000 besökare under de tre dagar som mässan pågick.

I Greppa Näringens monter kunde besökarna bland annat diskutera och tävla om vem som bäst kände till vilka vallväxter som tål torka bäst genom att lägga bilder på gräs eller baljväxter i ordning från den som är minst torktålig till den som är mest torktålig. Det var en uppskattad aktivitet hos besökarna. Efter den torra sommaren har frågan om vilka vallväxter man ska odla blivit väldigt aktuell.

Bevattning och dränering

Besökarna kunde också träffa och prata med experter inom vattenfrågor i Greppa Näringens monter. I år var det många som hade frågor om bevattning och inför mässan hade vi uppdaterat Greppa Näringens broschyr om bevattning som gick att hämta i montern. Men det är inte bara bevattning som är viktigt ett torrår även en bra dränering är viktigt för växterna. Med en väl dränerad jord kan växterna utveckla ett bra och djupt rotsystem som kan klarar torka bättre. Det kunde också besökarna prata med våra experter om samt samla på sig broschyrer på ämnet.

Uppdaterat praktiskt råd om bevattning

Nu finns broschyren Bevattna för ökad skörd och bättre näringsupptag i en uppdaterad version. Du hittar bland annat information om hur du räknar ut ditt årliga bevattningsbehov och vad du bör tänka på om du vill ansöka om uttag av bevattningsvatten.

Ladda ned broschyren eller beställ den på greppa.nu/broschyrer

Du får det här brevet eftersom du har varit i kontakt med Greppa Näringen eller fått rådgivning av oss. Om du vill se din rådgivningsplan och vem du har som kontaktperson kan du med hjälp av e-legitimation logga in på Mina Sidor via www.greppa.nu. Ring oss gärna om du har några frågor om ditt medlemskap i Greppa Näringen.

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Greppa Näringens medlemsbrev ges ut två gånger per år. Greppa Näringen ger råd som både lantbrukare och miljön tjänar på. Hos oss får du råd om allt från kväve strategi, växtskydd, våtmarker till utfodring och energieffektivisering. Greppa Näringen finns också på Twitter. Följ @GreppaNyheter och få nyheter om projektet och om lantbrukets miljöfrågor. Du når oss på www.greppa.nu och 0771-573 456.

Ansvarig utgivare: Stina Olofsson, Jordbruksverket. Redaktör: Tove Mellgren, LRF

Tävling

Kan du placera gräsen och baljväxterna i ordning från den som tål torka bäst till den som tål minst torka? (Facit finns längst ner på sidan)

Baljväxter

Kåringtand. Foto: Linda af Geijerstam

Lusern. Foto: Linda af Geijerstam

Rödklöver. Foto: Therese Olsson

Gräs

Engelskt rajgräs. Foto: Linda af Geijerstam

Rörsvingel. Foto: Linda af Geijerstam

Timotej. Foto: Linda af Geijerstam

Facit:

Baljväxter: lusern > kåringtand > rödklöver > vitklöver.
Gräs: rörsvingel/rörsvingelhybrid > engelskt rajgräs > timotej

greppa näringen